מצליל לאות: קוראים צירופים בקמץ ובפתח

כיתה א' · שיעור 4 מתוך 7 · רצף: מן הצליל אל המילה: מודעות פונולוגית וקריאה ראשונה · קריאה · 45 דקות

← לפני

בשיעור הקודם שמענו את הצירוף הפותח של מילים (מָ, סָ, דָ) – רק בשמיעה.

אחרי →

בשיעור הבא נחבר צירופים זה לזה ונקרא מילים שלמות.

🎯 מטרה

התלמידים יקראו צירופים של אות וקמץ או פתח (מָ, לָ, סַ...) ויקשרו כל צירוף לצליל ששמעו.

1. יקראו בקול 8 צירופים בקמץ ובפתח, 7 מתוך 8 בלי טעות.
2. יתאימו 4 צירופים כתובים לתמונות ששמן פותח בהם, 3 מתוך 4 נכון.
3. יכתבו צירוף ששמעו (אות + קמץ או פתח) ב־3 מתוך 4 הכתבות.

מיומנות: פענוח צירוף (אות + סימן ניקוד) · **כלי:** "רכבת הצירופים": קרון האות + קרון הניקוד · **פרקטיקה:** הוראה מפורשת עם כרטיסי אות וכרטיסי ניקוד נפרדים

📌 עיגון

"זיהוי הצלילים המיוצגים על ידי צירופים של עיצורים ותנועות"

תוכנית הלימודים בחינוך לשוני – עברית (יסודי), פרק ד': הישגים נדרשים · הישג נדרש 8: הכרה והבנה של המערכת הלשונית · ציון דרך עד סוף כיתה ב'

🧺 חומרים

- כרטיסי אותיות גדולים: מ, ל, ס, ד, ג, ב, ש, ת
- כרטיסי סימני ניקוד: קמץ, פתח
- כרטיסי תמונה מהשיעור הקודם (מגף, סל, דג, גמל, בננה)
- לוחות מחיקים וטושים
- דף העבודה "רכבת הצירופים"

🔤 מושגים

אות · סימן ניקוד · קמץ · פתח · צירוף

⏱️ מהלך השיעור

פתיחה 6 דק'	שליפה: המורה מרימה כרטיסי תמונה, והכיתה אומרת את הצירוף הפותח (מגף – מָ, סל – סָ, דג – דָ). המטרה: "היום נגלה איך כותבים את הצליל הזה, ונקרא אותו". **תשובות צפויות:** מגף – מָ, סל – סָ, דג – דָ, גמל – גָ.
הדגמה – אני 8 דק'	המורה מניחה על הלוח את האות מ ואומרת את הצליל שלה בלי תנועה ("מְ" קצר). מתחת לאות היא מוסיפה פתח ומסבירה: "הפס הזה אומר a". היא מחברת: מְ + a = מַ. אחר כך מחליפה לקמץ ומראה: "קמץ ופתח נשמעים אותו דבר – a". היא עושה זאת עם ס ועם ד, ומראה בכל פעם בתנועת יד את חיבור האות לסימן. *"אני רואה את האות מ. הצליל שלה מְ. מתחתיה יש פתח – הפס הזה אומר a. אני מחברת: מְ... a... מַ! עכשיו מתחת ל־מ יש קמץ. גם קמץ אומר a, ולכן קוראים מָ – אותו צליל."* **תשובות צפויות:** מַ, מָ, סָ, דָ.
תרגול משותף – אנחנו 8 דק'	"רכבת הצירופים": המורה מחברת כרטיס אות לכרטיס ניקוד, והכיתה קוראת יחד בקול: לָ, סָ, דָ, גָ, בָ, שָ, תָ. אחר כך היא מציגה תמונה, והכיתה בוחרת מבין שני צירופים כתובים את הצירוף הפותח של שם התמונה (מגף: מַ או סָ?). **תשובות צפויות:** לָ, סָ, דָ, גָ, בָ, שָ, תָ; מגף – מַ. טעות צפויה: קריאת שם האות במקום הצליל ("מם"); המורה: "השם של האות הוא מם, אבל הצליל שלה מְ".
תרגול מודרך – אתם בזוגות 8 דק'	בזוגות עם לוחות מחיקים: תלמיד א' כותב צירוף מתוך 4 האותיות שעל הלוח (עם קמץ או פתח), תלמיד ב' קורא אותו ואומר מילה שפותחת בו. מתחלפים. המורה מקיפה ומסמנת בטבלת מעקב מי קורא בלי עזרה. **תשובות צפויות:** "סָ – סָבָא", "לָ – לַחְמָנִיָּה" (מקבלים לַ־ גם כש־לַ מופיע בקמץ, כי הצליל זהה).
עבודה עצמית – דף העבודה 10 דק'	דף העבודה: קריאת צירופים בשורה וצביעה של צירופים זהים בצליל, התאמה בין צירוף לתמונה, הכתבה של ארבעה צירופים (המורה מכתיבה: מָ, סָ, דָ, לָ). המורה קוראת עם כל תלמיד מקבוצת התמיכה שורה אחת בקול.
סיכום ובדיקת הבנה 5 דק'	שאלה: "מה צריך כדי לקרוא צירוף?" כרטיס יציאה: כל תלמיד קורא למורה בקול 4 צירופים מכרטיס (בָ, תַ, שָ, לָ) בזמן שהכיתה מסיימת את הדף. **תשובות צפויות:** "אות וסימן ניקוד, ומחברים אותם". בָ, תַ, שָ, לָ – כולם בצליל a.

🤲 תמיכה

- עבודה עם 4 אותיות בלבד (מ, ס, ל, ד) וכרטיס תמונה לכל אות.
- קריאה עם אצבע שעוברת מהאות אל הניקוד.

🚀 אתגר

- לקרוא צירופים עם אותיות נוספות שנלמדו ולמצוא לכל צירוף מילה.
- לכתוב צירוף לבד ולבקש מחבר לקרוא אותו.

✅ כרטיס יציאה והערכה

כרטיס יציאה: קראו בקול: בָ, תַ, שָ, לָ. – **הצלחה:** קורא את 4 הצירופים, 3 מתוך 4 לפחות בלי עזרה.

מה בודקים: כרטיס היציאה (קריאה אישית) והכתבה במשימה 4. תלמיד שקרא 3 מתוך 4 וכתב 3 מתוך 4 עמד ביעד.

שיעורי בית: לקרוא להורים את שורת הצירופים מהדף, ולמצוא בבית חפץ שפותח באחד הצירופים.

רַכֶּבֶת הַצִּרוּפִים

כיתה א׳ · שיעור 4 ברצף · דף עבודה לתלמיד

שֵׁם: ..... תַּאֲרִיךְ: .....

שָׁלוֹם יְלָדִים! אוֹת וְסִימָן נִקּוּד הֵם צֵרוּף. נִקְרָא צֵרוּפִים וְנִכְתֹּב אוֹתָם.

דֻּגְמָה: מ + פַּתַח = מַ. קוֹרְאִים: מַ.

1 קִרְאוּ אֶת הַצֵּרוּפִים בְּקוֹל. ⭐

מַ | לָ | סַ | דָ | גַ | בָ | שַׁ | תָ

2 מִתְחוּ קַו מִן הַצֵּרוּף אֶל הַתְּמוּנָה שֶׁשְּׁמָהּ פּוֹתֵחַ בּוֹ. ⭐⭐

סַ	🐟 דָּג
מַ	🐫 גָּמָל
דָ	🧺 סַל
גָ	👢 מַגָּף

3 הַקִּיפוּ אֶת הַצֵּרוּף שֶׁהַמִּלָּה אוֹמֶרֶת. ⭐⭐

1. מַ | לַ | סַ
2. דָ | בָ | תָ
3. שַׁ | סַ | מַ

4 כִּתְבוּ אֶת הַצֵּרוּף שֶׁשְּׁמַעְתֶּם. ⭐⭐⭐

1 ☐ | 2 ☐ | 3 ☐

4 ☐

בְּדִיקָה עַצְמִית

☐ אֲנִי יָכוֹל/ה לִקְרֹא צֵרוּף שֶׁל אוֹת וְקָמַץ אוֹ פַּתַח.

☐ אֲנִי יָכוֹל/ה לִכְתֹּב צֵרוּף שֶׁשָּׁמַעְתִּי.